

В конце июля 2012 года Президент Украины подписал Закон Украины «О внесении изменений в некоторые законы относительно обязательного страхования гражданско-правовой ответственности владельца наземных транспортных средств» (далее – Закон), принятый Верховной Радой Украины 5 июля 2012 года. Напомним, принятым Законом предусматривается усовершенствовать законодательство в сфере регулирования обязательного страхования ответственности автовладельцев, повысить уровень защиты прав потерпевших, усовершенствовать систему возмещения убытков, причиненных пострадавшим в дорожно-транспортных происшествиях.

1. Как положения данного Закона України отразятся на рынке страховых услуг? Поможет ли новый Закон действительно очистить рынок от неплатежеспособных компаний и сделать его более прозрачным?

Считается, что новый Закон принят, прежде всего, в интересах страхователей. Но какие риски для страхователей он содержит?

Новым Законом исключена норма, регулировавшая систему надбавок или скидок к базовой ставке страхового тарифа, с помощью которой страховыe компании имели возможность корректировать страховые премии в зависимости от того, были ли страховые случаи у клиента в определенный промежуток времени. Какие изменения ожидают страховщиков и страхователей после данного нововведения?

4. Положениями Закона изменены функции МТСБУ, а также установлено, что разрыв фонда финансирования МТСБУ принадлежит к вопросам внутренней деятельности этого объединения и должен определяться страховщиками, которые являются его членами. Какие фактические последствия для страховщиков будут иметь данные нормы, в том числе и в контексте последних преобразований в самом Бюро?

5. Расскажите об особенностях работы Вашей компании в сфере страхования гражданско-правовой ответственности. Изменится ли деятельность Вашей компании на рынке в связи с введением в действие нового Закона?

Предлагаем вниманию наших читателей ответы представителей рынка страхования на вопросы редакции относительно новаций данного Закона.

Борис ВІЗІРОВ, Генеральний директор Моторного (транспортного) страхового бюро України

«1. Принятые изменения направлены на решение основных проблем рынка обязательного страхования автогражданской ответственности: недоверия со стороны страхователей, недокапитализации страховщиков – членов МТСБУ, недобросовестной конкуренции, демпинга, высоких агентских вознаграждений. Увеличение взносов в страховые резервные фонды и усиление Моторного бора как гарант – выплат по этому виду страхования – те меры, внедрение которых должны помочь в преодолении существующих проблем и сделать этот вид страхования стабильным и хорошо организованным, как у наших европейских соседей.

2. Главная новация Закона – упрощение процедуры получения страхового возмещения за вред, нанесенный жизни и здоровью пострадавших в ДТП.

Страховая сумма за вред, нанесенный жизни и здоровью, составляет 100 тыс. грн., но за все время действия Закона (с 2005 г.) выплаты не превышали 2–3% от общего объема по этому виду страхования. Это происходило потому, что в соответствии с действующими нормами возмещение осуществляется на основании документально подтвержденных обоснованных расходов, связанных с лечением пострадавшего. Когда будут заключены договора страхования на новых условиях, то пострадавшему гарантирован минимальный размер страховой выплаты за вред, нанесенный жизни и здоровью. Кроме этого урегулированы вопросы компенсации расходов на похороны, возмещения морального ущерба и выплат по потере кормильца. Словом, произошло четкое оцифровывание ущерба, нанесенного жизни и здоровью потерпевших, и это, безусловно, положительный момент для граждан, поскольку они смогут получать гарантированные выплаты при минимальной бумажной волоките.

Принятый Закон упраздняет необходимость доказывать виновным в ДТП законность эксплуатации им транспортного средства. Следовательно, делает невозможным использование отсутствия подтверждения законных прав виновного в ДТП на эксплуатацию транспортного средства как основание для отказа в выплате.

Мы не видим в этих и других новшествах Закона рисков для страхователей.

3. Речь идет о системе «бонус-малус», которая практически не изменилась в Законе, только квалифицирована как корректирующий коэффициент, размер и порядок применения которого, наряду с другими коэффициентами, может пересматриваться уполномоченным органом по представлению МТСБУ. Это шаг к созданию понятной и обоснованной системы корректирующих коэффициентов для формирования цены договоров автогражданской ответственности. Таким образом, возможность получения страхователем бонуса за безаварийную езду из Закона не исчезла.

4. Закон предусматривает введение новых функций для МТСБУ, например, устанавливать единные условия перестрахования рисков для членов Бюро, назначать страховщику аудиторскую проверку при получении им статуса полного члена Бюро. Эти нововведения направлены на усиление контроля за деятельностью страховщиков со стороны МТСБУ и обеспечения их платежеспособности.

Что касается источников и размеров формирования фонда финансирования МТСБУ, то это всегда было внутренним вопросом членов Бюро и Закон никаких изменений в него не вносил».

Обсуждаем новации Закона Украины «О внесении изменений в некоторые законы относительно обязательного страхования гражданско-правовой ответственности владельцев наземных транспортных средств»

Ібрагім ГАБІДУЛІН,
Директор брокерської
компанії «Дедал»,
Операційний директор Gras
Savoye Ukraine

«1. Надеюсь, что да. Условия вхождения страховщика стали более жесткими за счет повышения планки – 500 тыс. евро для страховщиков, продающих только ОСАГО, и 1 млн евро для полных членов.

2. Я бы вопрос поставил шире. Что дает этот закон страхователю? Как он его защищает? В новом Законе четко прописано, сколько должен получить пострадавший по факту смерти, по инвалидности и за каждый день пребывания на лечении. Почему это так важно?

В самом первом Законе об ОСАГО был указан лимит ответственности по факту смерти пострадавшего в ДТП в размере 8,5 тыс. грн. Такие суммы получали родственники погибшего, достаточно было только предъявить справку о смерти из больницы и справку из ГАИ. Потом при увеличении лимита ответственности до 25 тыс. грн. за имущественный ущерб и 50 тыс. грн. за ущерб здоровью, с дальнейшим увеличением лимита до 100 тыс. грн. формулировка оказалась такой, что пострадавшие семьи стали получать суммы только по фактическим затратам на похороны и поминки после предъявления подтверждающих документов. Фактически Закон о защите наших граждан в ДТП превратился в фикцию. Сейчас восторжествовала справедливость. Пострадавшие и их семьи будут получать четко оговоренную сумму, приравненную к минимальной заработной плате (МЗП).

Например, по факту лечения пострадавшего в ДТП минимальная сумма, которую будет получать пострадавший, составит 1/30 МЗП за каждый день пребывания на лечении, но не более 120 дней.

По факту инвалидности эта сумма будет составлять:

- при инвалидности I группы – 36 МЗП;
- при инвалидности II группы – 18 МЗП;
- при инвалидности III группы – 12 МЗП.

По факту смерти общий размер выплаты не может быть меньше 36 МЗП на дату смерти.

Кроме того, новый Закон предусматривает компенсацию морального ущерба в размере 5% от суммы ущерба здоровью, а также затраты на похороны и изготовление памятника в размере 12 МЗП. Этого не было в прежних вариантах.

Далее – ужесточаются требования к страховым агентам. Согласно ст. 49.3 агенты, которые реализуют полисы ОСАГО, должны быть зарегистрированы в МТСБУ. Тогда исчезнут мобильные офисы на дорогах, где, возможно, находятся агенты, взявшим бланки полисов и исчезнувшим вместе с ними и деньгами. Агенты будут иметь документ, подтверждающий их полномочия по продаже полисов ОСАГО, а клиенты обязаны будут проверять наличие такого документа у них, прежде чем они отдают свои деньги за полис.

Теперь о риске. Он связан с тем, что страхователь может купить полис у надежного страховщика или у брокера, а дело ему придется иметь с другой компанией, которая компенсирует ущерб за виновника ДТП. И эта компания может оказаться неплатежеспособной. В этом случае есть два пути выхода из сложившейся ситуации:

- во-первых, ситуация, которая разрешается прямо сейчас, – это приобретение полиса ОСАГО через брокера. В этом случае брокер поможет «разрулить» конфликт со страховой компанией и урегулировать убыток. Страховщики не всегда хотят «бодаться» с брокером. Его авторитет на рынке достаточно высок;
- во-вторых, перспективная ситуация, после введения прямого урегулирования убытка, когда возмещение оплачивает страховщик, чей полис купил страхователь. Вопрос регрессных исков будет решать между собой страховые компании виновника и пострадавшего в ДТП.

3. В пункте 1.9 просто изменена его редакция, но «бонус-малус» остается. С помощью него страховщики могут изменять корректирующий коэффициент, который повышает или понижает ставку премии в зависимости от наличия или отсутствия ДТП в предыдущий период страхования. Эта норма стимулирует страхователей ездить без ДТП.

4. Это правильная норма. В проекте закона предусматривалось увеличение отчислений на содержание МТСБУ до 1%. Сколько отчислять на административные расходы своей организационной структуры, должны решать сами страховщики.

5. Никаких существенных изменений в работе брокерской компании «Дедал» я не вижу. В основном мы занимаемся продажей ОСАГО для лизинговых компаний и физических лиц, которые много лет являются постоянными нашими клиентами. Специальные маркетинговые акции в этом направлении мы не проводим».

Вадим РУСАНОВ, генеральний директор ООО «Купи Поліс»

Олександр НАГОРНИЙ, член правового комітету МТСБУ, представник НАСК «Ораніт»

«1. Закон № 5090-VI дієвільно значително поднімає потріб для страхових компаній на вступлення в члены МТСБУ. Так, мінімальний гарантійний взнос для отримання асоційованого членства виріс в п'ять раз – до сумми, еквівалентної 500 тис. євро, то ж саме предусмотрено і для повного членства.

К тому ж Законом предустановлен ряд інших обмежень. Наприклад, якщо просрочка по членським взносам або отчисленням в спеціалізовані фонди становить більше двох місяців, то страхову компанію можуть исключити з членами Бюро. То ж очікується, що страховика, якщо його задолженість по договарам перестрахування перевищити шість місяців.

Увеличення гарантійних взносів було ініціативою МТСБУ. Там сказали, що такий крок дозволить уберігти з ринка страховиків, находящихся в групі риска. По предварительним оцінкам таких около половина десятка, що приблизно становить 20% від всіх компаній на ринку. Изменения поки не вступили в силу, і до квітня не слідують очікувати масового уходу з ринку мелких страховиків. В то ж час, по причині фінансової нестабільності і задолженності перед фондами Бюро в цьому році уже отображено членство у трьох компаніях.

2. Змінення, які були прийняті, дієвільно направлені на те, щоб максимально захистити інтереси конкретно страхователей.

В першу чергу – це підвищення мінімальної сумми страхових виплат. Так, мінімальний розмір страхової сумми за ущерб, причинений імуществу потерпівшого, тепер рівний 50 тис. грн., а верхня планка страхових виплат за вред, причинений життю і здоров'ю, становить 100 тис. грн. Хоча, такі ліміти уже діяли в момент прийняття даного Закона. Дієвільною новеллою стало введення в Законе поняття морального ущерба.

Если говорить про можливих ризиців при виміненні ущерба життю і здоров'ю потерпівшого, законодавці достаточно скрупульезно подошли до тому, щоб максимально гарантувати отримання вимінення. В частності, даже якщо потерпівши не зможе предствати необхідних документів, які б підтверджали сумму расходів на ліченні або восстановлення трудоспособності, ему все рівно будуть виплатити вказані в Законі мінімум. Так, для покриття расходів на ліченні потерпівшому можна розглядати на 1/30 від сумми мінімальної заробітної плати за кожий день ліченні. А в случаі отримання інвалідності – на сумму від 12 до 36 мінімальних заробітних плат. В то же час, для того, щоб доказати наявність морального ущерба, потрібно представити відповідні документи, та існування вимінення становить всього 5% від фактичних виплат.

Менш однозначним є відображення сумми вимінення матеріального ущерба. Особливо, в случаі признання транспортного засобу фізичним унічтоженим. Наприклад, автомобіль вважається унічтоженим, коли оцінені затрати на ремонт перевищують його стартову вартість. В даному случаі, слишком уж мало буде залежати від оцінника. К тому же, страховий виплата буде відповідати як розниця між стартовою цінністю автомобіля до і після аварії, що передбачає можливість манипулювання цінами обома сторонами.

3. В оконачальній редакції Закона № 5090-VI норма, устанавлююча право на отримання скидок за безаварійне вождання, залишилась. Страховики, як і раніше, можуть застосовувати «бонус-малус» к добросовісним і аккуратним водіям.

Законодавці дієвільно намеревались відмінити скидку «бонус-малус», які отримали в першочерговій редакції Закона. Но уже в текст законопроекта від 15 березня 2012 року «бонус-малус» був відновлено.

Відповідно до пункту 2 Закона № 5090-VI, страховики зможуть застосовувати коректируючі коефіцієнти до базової ставки страховогого тарифа по ОСАГО. К ним відносяться «бонус-малус» і 50% скидка для пенсіонерів, учасників війни, чорнобильців і інвалідів другої групи. Іх окончальній розмір, а також порядок применення буде відредаговано МТСБУ і утверждався уповноваженим державним органом.

Таким образом, водії і в дальнійшем зможуть розглядати на скидку від страхових компаній.

4. В оконачальній редакції Закона функції МТСБУ, а також структура і порядок определення розмірів фондів не змінились. Дієвільно, в самій першій редакції розробники документа намеревались змінити порядок і процедуру вступлення в склад МТСБУ, а також порядок вихода з него. Також предполагалось створювати один централізований фонд для гарантування страхових виплат по договорам ОСАГО. Но такі змінення викликали сильну реакцію серед страховиків, які посчитали їх прямим втручанням в їх хозяйственную діяльність. Крім того, це могло значително знизити платежеспособність страхових компаній.

Іменно наявність цих норм і стала причиною того, що законопроект був возвращен на повторне рассмотрение в Верховну Раду.

Но можливості того, що функції МТСБУ можуть змінитися, все же залишаються. Сейчай в Парламенті находитися проект закону № 10626 від 19.06.2012, в котором предполагається кардинально змінити повноваження і склад органів управління МТСБУ. І цей документ направлен відповідно до максимального можливого сокращення прав страховиків в Бюро.

«1. Закон втілює шестиричний досвід здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів в Україні. В розробленні цього Закону страховики брали активну участь. У більшості своїх положень Закон спрямований на підвищення соціальної захищеності страховальників та потерпілих у дорожньо-транспортних пригодах, спрощення механізмів одержання виплат потерпілим за шкоду життю і здоров'ю, розвиток ринку страхування автодівідповідальності, очищення його від неплатоспроможних компаній, недопущення недобровісної конкуренції, посилення стабільності системи обов'язкового страхування, удосконалення інституційних засад діяльності МТСБУ, створення додаткових важелів саморегулювання.

2. Новелою, зокрема, є те, що у разі, якщо внаслідок ДТП спричинено шкоду здоров'ю, Закон гарантує виплату навіть у випадку, коли особа не може пред'явити страховику документи, які підтверджують здійснені витрати на відновлення практездатності. У разі настання інвалідності внаслідок ДТП, якщо особа не підтверджує більший розмір її шкоди, Закон гарантує сплату страхового відшкодування у розмірі 36 мінімальних заробітних плат (зараз це близько 36 тис. грн.) для першої групи інвалідності, 18 та 12 тис. грн. відповідно для другої та третьої.

Передбачено також страхове відшкодування особам, які здійснили витрати на ховання потерпілої у ДТП особи, у розмірі понесених витрат, але не більше 12 мінімальних заробітних плат.

Максимально спрощено розрахунок розміру моральної шкоди у зв'язку зі завданою її потерпілом та здоров'ю з метою позбавлення необхідності потерпілого чи його родичів звертатися до суду. Так, Законом, зокрема, передбачено, що розмір моральної шкоди становить 5 відсотків від розміру відшкодування за шкоду здоров'ю та 12 мінімальних заробітних плат за шкоду життя.

У зв'язку з цими змінами, за попередніми оцінками, додаткові виплати за шкоду життя і здоров'ю зростуть в 20 разів та досягнуть 400 млн. грн. щороку.

В межах цукні саморегулювання з метою недопущення на ринок неплатоспроможних страховиків Моторне бюро отримало право призначати додаткові аудиторські перевірки фінансового стану страховиків.

3. Законом передбачено посилення стабільності системи обов'язкового страхування автодівідповідальності у цілому. Для цього підвищено мінімальний розмір коштів в гарантійних фондах МТСБУ до 500 тис. євро в фонд захисту потерпілих та 1 млн. євро в фонді страхових гарантій, а також встановлено, що кошти в цих фондах не входять до загальної ліквідаційної маси страховиків при його банкрутстві.

Водночас, врахуваною особливістю розрахунку суми страхових виплат контингент за шкоду майну від напряму їх використання – в рахунок відновлення транспортного засобу чи безпосередньо «на руки» потерпілому. Законодавчі врегулювання цього питання дозволить уникнути спорів між страховиком та потерпілим.

4. З метою недопущення недобровісної конкуренції та боротьби з неправомірним демпінгом на ринку передбачено додаткові механізми гарантування виконання страховиками своїх зобов'язань, зокрема, шляхом додаткових відрахувань до фондів МТСБУ, надання МТСБУ прав встановлювати єдині умови укладення міжнародних договірів «Зелена картка».

Віктор ШУЛІК, начальник сектора ринкових дослідів UCRA

«1. Дуже складно, наскільки улучшиться прозрачність ринка, но части компаній, вероятно, отссяє по причині существенного зростання вимог.

К тому же появляється некая стандартизированная система определения тарифов, что приведет к сопоставимости стоимости услуг страховиков. При этом гарантійні фонди також зростають, але в случае банкрутства страховика позволяет получить возмещение большему числу застрахованных лиц.

2. Не совсем понятно, каким образом защищены самі резерви (и інвестиційний доход). Я відповідаю ситуацію потері частини средств ввиду неблагоприятної ситуації на фінансовому ринку. Чо тога? Сам гарантійний вимін зростає, по тому може виникнути ситуація, що компанія буде акумулювати средства для гарантійного вимін (сума значително зростає, хоча і є перехідний період) вместо того, щоб направляти такі ресурси на виконання прямих обов'язків. К тому же компанія може потерпіти статус члена МТСБУ.

3. Думаю, страховики, принимая на себе риски, имеют право закладывать в страховий тариф повышенные угрозы. Если у них нет такой возможности – это скорее минус. С другой стороны, страхователи получили возможность не переплачивать за страховку.

4. Не думаю, что эта норма окажет какое либо существенное влияние на деятельность объединения. Скорее всего, при определении объема фонда будут учитываться как финансовые возможности страховиков – членов организации, так и минимальные законодательные требования относительно гарантійных вимог.